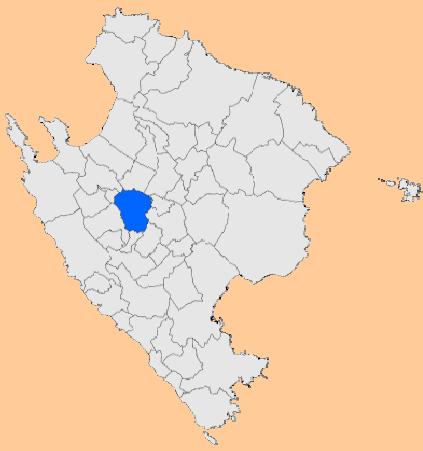

XVII JORNADES
D'ESTUDIS
LOCALS
2016

ESTADÍSTICA ESCOLAR CURS 1924-1925. EL CAS CONCRET DE LES ESCOLES D'INCA

Ajuntament d'Inca

INTRODUCTION

MINISTERI D'INSTRUCCIÓ PÚBLICA I BELLES ARTS

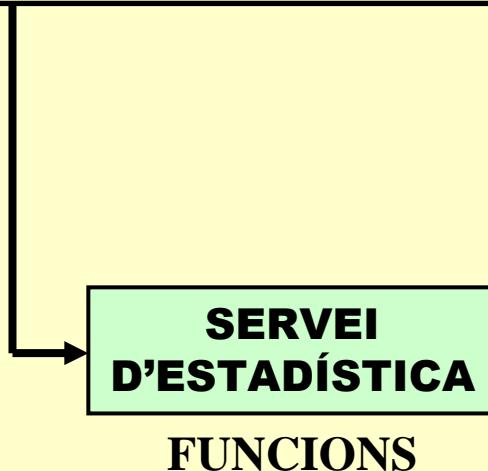
1922

Reial Decret de 20 de gener i Reial Ordre de 2 febrer

OFICINA DE PUBLICACIONS, ESTADÍSTICA I INFORMACIONS DE L'ENSENYAMENT

- Redacció i publicació dels models als que s'han d'ajustar les dades de l'estadística oficial de tots els serveis
- Recollida de dades dels centres docents i oficials
- Publicació anual de l'estadística general de l'ensenyament

DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-1930)

CONTEXT HISTÒRIC

GRAN INTERÈS PEL MÓN DE L'ENSENYAMENT

SECTORS
MÉS LÀICS

ESGLÉSIA
CATÒLICA

INFLUX
SOCIAL A
TRAVÉS DE
L'EDUCACIÓ

CONTROL DELS
CENTRES EDUCATIUS

convergència

CONSTRUCCIÓ D'UN ESTAT FORT I OBERT A ADOPTAR TRETS
D'ESTATS EUROPEUS MÉS MODERNS

MINISTERI D'INSTRUCCIÓ PÚBLICA I BELLES ARTS

DIRECCIÓ GENERAL DE
L'ENSENYAMENT PRIMARI
Subsecretari: García de Leaniz

publica

Reial ordre 23-01-1925

Elaboració d'una estadística d'edificis, mobiliari i material de les Escoles Nacionals de l'Ensenyament Primari

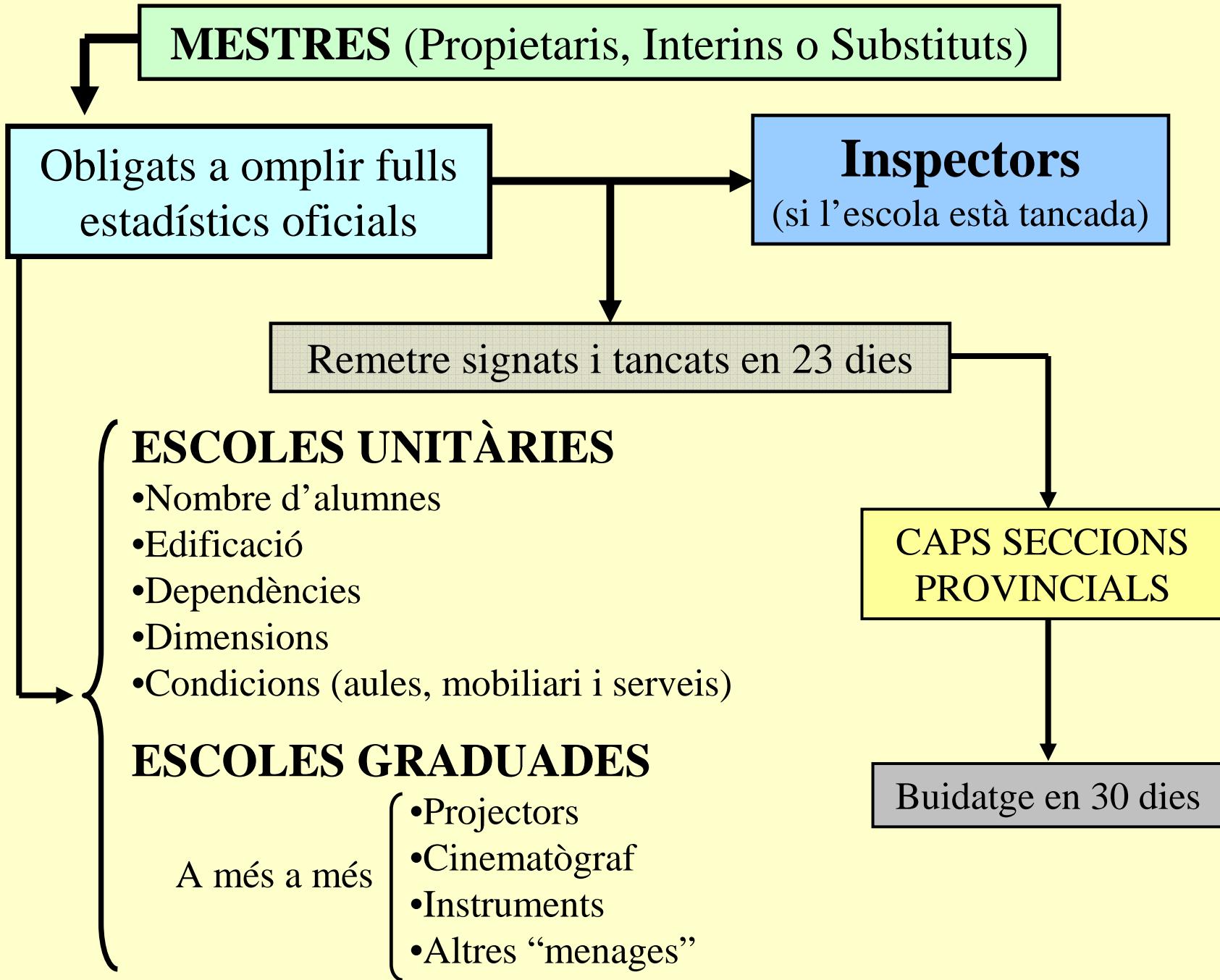
Nombre d'Escoles

Matrícula

% Assistència

OBJECTIU

Aconseguir un coneixement exacte de l'estat de l'ensenyament públic a Espanya

**DIMINCA
SCOLLES**

ESTADÍSTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS.— CURSO DE 1924-25

I.— Escuelas unitarias

Provincia de Baleares.

1. Pueblo Inca
2. Escuela de Inca
3. Matrícula en el curso 1923-24- 112 alumnos.
4. Asistencia media en el curso 1923-24- 82 alumnos.

A.— Edificación

5. Propiedad de el Ayuntamiento
6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él No es alquilado pesetas.
7. Fecha de construcción Le ignora, pero es muy antiguo

B.— Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? No tiene
9. Superficie total de éste _____ metros cuadrados.
10. Idem por alumno de asistencia media 1,25 metros cuadrados.
11. ¿Tiene retretes? No tiene más que uno
12. ¿Con agua corriente o sin ella? sin ella y en una cisterna
13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? Sí la tiene
14. Otras dependencias anejas No tiene
15. Observaciones respecto al edificio Es bastante regular.

C.— Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) Calle Dureta 3
2. Superficie 16'25 metros $\times$ 8'47 metros = 137'63 metros cuadrados.
3. Volumen 16'25 metros $\times$ 8'47 metros $\times$ 4'30 metros = 1003'75 metros cúbicos.
4. Superficie por alumnos de asistencia media 1'60 metros cuadrados.
5. Volumen por idem id. 12'24 metros cúbicos.
6. Iluminación: número de huecos iluminación poca y ventanas
7. Idem superficie total 5'24 metros cuadrados.
8. Orientación Al Poniente
9. Medio o sistema de ventilación empleado Abriendo las ventanas con frecuencia
10. Idem id. de calefacción _____
11. Idem id. de alumbrado _____

D.— Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos 15 bipersonales y 8 antiguos
13. Cabida de alumnos en ellas 60 alumnos
14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje el local no reune condiciones y parte del moblaje habría de cambiarse

Imprenta de El Magisterio Español.

Inca 15 febrero de 1925.

*El Maestro,
Arnau Mir Martorell*

1

UNITÀRIA NINS 1 INCA

■ **Propietari:** Municipal

■ **Matrícula:** 112 alumnes

■ **Assistència:** 82 nins (73%)

■ **Capacitat:** 60 alumnes

■ **Superfície:** 137,63 m² (aula)

■ **Habitatge mestre:** Si

■ **Aigua Corrent:** No. Una cisterna

■ **Il·luminació natural:** 4 finestres

■ **Il·luminació artificial:** No

■ **Mestre:** Arnau Mir Martorell

-Situada al carrer Dureta núm. 3

-El local no reuneix condicions adequades

-Part dels mobles s'han de canviar

ESTADÍSTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS.— CURSO DE 1924-25

I.— Escuelas unitarias

Provincia de Baleares

1. Pueblo Inca
2. Escuela de ninos nº 2
3. Matrícula en el curso 1923-24 73 alumnos.
4. Asistencia media en el curso 1923-24 59 alumnos.

A.— Edificación

5. Propiedad de D. Sebastià Llabrés
6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él 300 pesetas.
7. Fecha de construcción antigua

B.— Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? No
9. Superficie total de éste _____ metros cuadrados.
10. Idem por alumno de asistencia media _____ metros cuadrados.
11. ¿Tiene retretes? Uno
12. ¿Con agua corriente o sin ella? Sin agua corriente
13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? Sí
14. Otras dependencias anejas _____
15. Observaciones respecto al edificio Es suficiente en todo

C.— Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) planta baja
2. Superficie 11 metros $\times$ 4 metros = 44 metros cuadrados.
3. Volumen 11 metros $\times$ 4 metros $\times$ 3'80 metros = 1.6720 metros cúbicos.
4. Superficie por alumnos de asistencia media 0'75 metros cuadrados.
5. Volumen por idem id. 2'78 metros cúbicos.
6. Iluminación: número de huecos 3
7. Idem superficie total 6 metros cuadrados.
8. Orientación De Sur a Oeste
9. Medio o sistema de ventilación empleado Ventanas verticales
10. Idem id. de calefacción Ninguna
11. Idem id. de alumbrado Lámparas eléctricas

D.— Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos 10 de bipersonales y 7 de cinco asientos
13. Cabida de alumnos en ellas 55
14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje La sala resulta muy pequeña; el moblaje se halla en buen estado.

Imprenta de El Magisterio Español.

2

Inca 15 de febrero de 1925.
el Maestro.
Pedro J. Fornés Perelló'

UNITÀRIA NINS 2 INCA

- **Propietari:** D. Sebastià Llabrés
- **Matrícula:** 71 alumnes
- **Assistència:** 59 nins (83%)
- **Capacitat:** 55 alumnes
- **Superfície:** 44 m² (aula) planta baixa
- **Habitatge mestre:** Si
- **Aigua Corrent:** No
- **Il·luminació natural:** 3 finestres
- **Il·luminació artificial:** Làmpades elèctriques
- **Mestre:** Pedro J. Fornés Perelló

-Lloguer de 300 pessetes anuals

-Sala molt petita

-Mobles en bon estat

ESTADISTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS.— CURSO DE 1924-25

1. Escuelas unitarias

Provincia de Baleares

1. Pueblo Tuca
  2. Escuela de nines
  3. Matrícula en el curso 1923-24 64
  4. Asistencia media en el curso 1923-24 38
- alumnos.
alumnos.

A.—Edificación

5. Propiedad de D. Gabriel Armengol
6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él 420 pesetas.
7. Fecha de construcción

B.—Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? No
9. Superficie total de éste
10. Idem por alumno de asistencia media
11. ¿Tiene retretes? Si
12. ¿Con agua corriente o sin ella? Sin ella
13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? Coutiguia
14. Otras dependencias anejas
15. Observaciones respecto al edificio

C.—Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) primero
2. Superficie 10 metros $\times$ 4 metros = 40 metros cuadrados.
3. Volumen 10 metros $\times$ 4 metros $\times$ 3'10 metros = 124'00 metros cúbicos.
4. Superficie por alumnos de asistencia media 1'05 metros cuadrados.
5. Volumen por idem id. 3'26 metros cúbicos.
6. Iluminación: número de huecos 2
7. Idem superficie total 3'00 metros cuadrados.
8. Orientación S. E.
9. Medio o sistema de ventilación empleado Natural
10. Idem id. de calefacción
11. Idem id. de alumbrado

D.—Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos Seis bipersonales y tres antiguos
13. Cabida de alumnos en ellas A los bipersonales dos, y a los antiguos seis.
14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje

Imprenta de El Magisterio Español.

3

Tuca 15 febrero 1925
Dra Maestra
Andrea Juan Verdera

UNITÀRIA NINES 1 INCA

■Propietari: D. Gabriel Armengol

■Matrícula: 64 alumnes

■Assistència: 38 nines (59%)

■Capacitat: 30 alumnes

■Superfície: 40 m² (aula) primer pis

■Habitatge mestre: Si

■Aigua Corrent: No

■Il·luminació natural: 2 finestres

■Il·luminació artificial: No

■Mestre: Andrea Juan Verdera

-Lloguer de 420 pessetes anuals

-Sala molt petita

-Habitatge de la mestra a la vora de l'aula

ESTADÍSTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS.—CURSO DE 1924-25

I.—Escuelas unitarias

Provincia de Mallorca

1. Pueblo Palma
2. Escuela de escuela 2º unitaria sacra
3. Matrícula en el curso 1923-24 103 alumnos.
4. Asistencia media en el curso 1923-24 81 alumnos.

A.—Edificación

5. Propiedad de la Congregación de Hermanas de San Francisco de Asís
6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él 150 pesetas.
7. Fecha de construcción 1904

B.—Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? No
9. Superficie total de éste 129 metros cuadrados.
10. Idem por alumno de asistencia media 1125 metros cuadrados.
11. ¿Tiene retretes? Sí
12. ¿Con agua corriente o sin ella? corriente
13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? Sí
14. Otras dependencias anexas
15. Observaciones respecto al edificio

C.—Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) piso uno
2. Superficie _____ metros × _____ metros = 124 metros cuadrados.
3. Volumen _____ metros × _____ metros × _____ metros = 401140 metros cúbicos.
4. Superficie por alumnos de asistencia media 1125 metros cuadrados.
5. Volumen por idem id. 619 metros cúbicos.
6. Iluminación: número de huecos 10
7. Idem superficie total 1240 metros cuadrados.
8. Orientación al Este
9. Medio o sistema de ventilación empleado abris
10. Idem id. de calefacción
11. Idem id. de alumbrado electricidad

D.—Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos 2 bajas en salas 9 de estilo antiguo, 4 mesas
13. Cabida de alumnos en ellas 65
14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje

Antònia Mesquida Jaume.

UNITÀRIA NINES 2 INCA

■ **Propietari:** Terciàries Franciscanes

■ **Matrícula:** 103 alumnes

■ **Assistència:** 81 nines (79%)

■ **Capacitat:** 65 alumnes

■ **Superfície:** 126 m² (aula) primer pis

■ **Habitatge mestre:** Si

■ **Aigua Corrent:** Si

■ **Il·luminació natural:** 10 finestres

■ **Il·luminació artificial:** Electricitat

■ **Mestre:** Antònia Mesquida Jaume

-Lloguer de 150 pessetes anuals

-Construïda l'any 1904

-La única amb aigua corrent

ESTADÍSTICA ESCOLES NACIONALS D'ENSENYAMENT PRIMARI

INCA, CURS 1924-25

INCA	NINS 1	NINS 2	NINES 1	NINES 2
Matrícula	● 112	71	— 64	103
Mitjana assistència	● 82	59	— 38	81
Percentatge	73%	● 83%	— 59%	78%
Capacitat	60	55	— 30	● 65
Propietat	Ajuntament	Sebastià LLabrés	Gabriel Armengol	Terciaris Sant Francesc
Lloguer anual	-----	300 pts.	420 pts.	150 pts.
Pati	No	No	No	No
M ² /nin/a	-----	-----	-----	-----
Excusat	1	1	1	Si
Aigua corrent (Cisterna)	No	No	No	Si
Habitatge mestre/a	Si	Si	Si	Si
Sala de classes	?	Pl. baixa	1er pis	1er pis
Superficie	● 137,63 m ²	44 m ²	— 40 m ²	126 m ²
Alçada(sòtil)	● 7,30 m	3,8 m	— 3,1m	-----
Il·luminació (finestres)	4	3	— 2	● 10
Superficie total finestres	5,24 m ²	6 m ²	— 3 m ²	● 12,6 m ²
Orientació	O	S---O	S.E.	E
Calefacció	No	No	No	No
Llum artificial	-----	Elèctrica	-----	Elèctrica
	1	2	3	4

**S
T
R
E
S
S**

-

**S
T
R
E
S
S**

Arnau Mir Martorell

- Nascut a Mancor de la Vall el 22 de gener de 1863. Mestre de Primer Ensenyament (01-10-1884).
- Va ser mestre interí a les *Escoles de Maó i Felanitx*.
- Després d'aprovar les oposicions (1889) va exercir a les *Escoles de Sant Joan, Cas Concos, Búger i Binissalem*.
- Dia **1-09-1921** prengué possessió de la plaça de mestre a l'Escola de Nins núm. 1 d'Inca.
- Va rebre el Diploma d'Honor per la Memòria Tècnica presentada a la Junta Escolar dia 28-06-1909 essent mestre de l'Escola de Búger.
- Reconeixement de l'Ajuntament de Binissalem per la tasca desenvolupada (1912) i de l'Inspector Provincial de 1er Ensenyament per l'eficàcia durant la seva carrera professional (1920).
- Felicitació de l'Ajuntament d'Inca per la seva tasca (1921) i per l'exitós Festival Escolar (1922).
- Estant a Inca es sancionat amb la suspensió de mig sou durant un mes per estar indegudament absent de l'Escola durant nou dies (1923).
- Dia **1-10-1926** va morir als 63 anys.

Pedro José Fornés Perelló

- Vegeu comunicació AMEIB XV JEL Inca (2014).
- Nascut a Inca el 7 de setembre de 1885. Mestre de Primer Ensenyament (15-12-1905).
- Mestre de Primer Ensenyament Superior (1918).
- Va ser mestre interí a les *Escoles de Fornalutx i Binissalem*.
- Després d'aprovar les oposicions (1910) va exercir a les *Escoles d'Alaior, Búger i Pollença*.
- Dia **1-12-1920** prengué possessió mitjançant una “permuta” de la plaça de mestre a l'Escola de Nins núm. 2 d'Inca.
- L'any 1933 fou nomenat director de la Graduada d'Inca.
- Durant la seva etapa com a mestre tenia també una Acadèmia on preparava els futurs Batxillers.
- Es va jubilar dia 3-07-1957 a l'edat de 72 anys.

Andrea Juan Verdera

- Nascuda a Manacor el 7 de desembre de 1872. Mestra de Primer Ensenyament Superior (05-09-1894).
- Va exercir com a mestra interina a l'*Escola de Sant Llorenç des Cardassar*.
- Com a mestra propietària va estar a les *Escoles de Viladonja (Girona), Fornells (en dues etapes) i Ses Salines*.
- Dia **1-09-1919**, prengué possessió de l'**Escola de Nines núm. 1 d'Inca** on va exercir fins el dia **31-03-1930**.
- Dia 1-04-1930 passà a l'Escola de Nines núm. 1 de Manacor.
- Reconeixement de la Junta Local de Sant Llorenç des Cardassar per la tasca realitzada amb les nines de l'Escola (1901).
- Es va jubilar l'any 1942 a l'edat de 70 anys.

Antònia Mesquida Jaume

- Nascuda a Campos el 15 d'octubre de 1857. Mestra de Primer Ensenyament Superior (21-12-1887).
- Va començar com a mestra interina a l'*Escola de Nines d'Inca* on va obtenir plaça el dia **2-01-1891**.
- Durant tota la seva trajectòria com a mestra no es va moure de l'Escola d'Inca.
- El curs escolar 1924-1925 signa l'informe d'estadística com a mestra de l'Escola de Nines núm. 2 d'Inca.
- Es va jubilar dia **15-10-1929** a l'edat de 72 anys.
- Per tant, va exercir més de 38 anys a la mateixa Escola.

**LA QUESTÓ
PEDAGÒGICA
DURANT
ELS
ANYS 20**

DIAGNÒSTIC

1. Escola **pobre** pel que fa als materials, mobles i immobles.
2. Professionals **mals retribuïts**:
  - Manca de bons mestres i bones mestres
  - Manca d'estudiants de Magisteri
  - Professionals poc formats
3. Taxes d'**escolarització** inferiors al 50% entre 6 i 12 anys.
4. Desequilibris entre la **matrícula** de nins i de nines.
5. **Absentisme escolar** important i a vegades de forma temporal.
6. **Ràtios** per professor/a molt elevades.
7. **Mètodes** d'ensenyaments rutinaris.
8. **Programes limitats**: lectura, escriptura, càlcul i doctrina cristiana.

CONSIGNES METODOLÒGIQUES

1. Metodologia **particular** dels docents.
2. Cada **lliçó** havia de respondre a les preguntes següents:
  - L'assumpte a tractar ha de figurar al programa?
  - En quin grau i quan s'ha d'introduir?
  - Quina ha de ser l'extensió i la profunditat?
  - Com s'ha d'ensenyar? (Didàctica)

PROBLEMÀTICA

1. No hi ha **programa**.
2. Absència de **llibres de text**.
3. Ensenyament **sectari** o ensenyament indiferent.
4. Educació a través **progenitors** (adaptada a cada individu).

ÈPOCA DE CONTRASTS

Modernes institucions educatives:

- Escola nova
- Escoles de treball
- Escoles Montessori
- Repúbliques d'infants
- Jardins d'infància
- Escoles de la mar
- Escoles Bosc

Ampla base pedagògica
Pla complet i integral

Totes aquestes alternatives estan en clara **contraposició** amb el diagnòstic de la **situació educativa** de l'època.

AMEIB

C/ Antoni Torrandell, 59 . Inca

Telèfon: 971504279

E-mail: ameib@dgice.caib.es

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I UNIVERSITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ INNOVACIÓ
I COMUNITAT EDUCATIVA

— ARXIU i
— MUSEU de
— l'EDUCACIÓ de
— les ILLES BALEARS

Aulí Ginard, Antoni (AMEIB) - Cánovas Salvà, Joan

Pons Julià, Joan (AMEIB) - Soler Capó, Jaume